

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів
(найменування кафедри)

**РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра**

зі спеціальності 8.07072 Фінанси, банківська справа та страхування
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
Корпоративні фінанси
(назва магістерської програми)

на тему: **«Податкові важелі забезпечення сталого економічного розвитку
держави»**

Виконавець:

Студент _____ ФЕФ _____ факультету

Тропанець Володимир Іванович
(прізвище, ім'я, по батькові) _____ /підпис/

Науковий керівник:

к.е.н.
(науковий ступінь, вчене звання)

Васютинська Людмила Анатоліївна
(прізвище, ім'я, по батькові) _____ /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Податкова система в ринкових умовах, як економічна форма та важливий регулятор взаємовідносин між економічними суб'єктами, з одного боку, та державою – з іншого, стає, одним із найважливіших та гнучких засобом державного впливу на економічну активність підприємств та контролю за формуванням і розподілом їх грошових ресурсів. Ефективно виконувати цю функцію податкова система може лише за умов забезпечення цілеспрямованого її регулювання як на етапі формування, так і на етапі практичної реалізації через відповідні інститути законодавчої й виконавчої влади. Забезпечення ефективності застосування податкових важелів відіграє важливу роль у вирішенні проблем соціально-економічного характеру.

Різноманітність підходів до вирішення даного питання вимагає їх дослідження та систематизації. Концептуальні основи податкового регулювання економіки є предметом уваги відомих іноземних і вітчизняних науковців та практиків. Насамперед слід назвати таких класиків економічної думки, як Дж. Кейнс, К. Маркс, А. Маршалл, Д. Рікардо, А. Сміт та інші. Серед науковцівсучасників проблематикою податкового регулювання активно займаються Е. Аткинсон, Д. Б'юкенен, Д. Сакс, Д. Стігліц, С. Фішер та інші. В Україні ці питання досліджують В. Андрущенко, О. Василик, В. Вишневецький, В. Гесць, А. Даниленко, О. Данілов, А. Крисоватий, Ц. Огонь, А. Соколовська, В. Федосов, С. Юрій та багато інших.

Незважаючи на значний інтерес до проблем оподаткування, необхідно констатувати, що податкове регулювання економіки, майже не вивчається в контексті вимог так званої концепції “сталого розвитку” держави. Вона висуває до регулятивної політики держави, і зокрема за допомогою податкових інструментів, особливі вимоги, до яких можна віднести: справедливий розподіл продукту, збереження і максимальне відтворення природного середовища, збільшення творчих можливостей людей тощо. Саме недостатнє опрацювання і висвітлення в економічній літературі проблеми податкового регулювання економіки в контексті дотримання вимог сталого розвитку зумовлюють актуальність та практичну значущість даного дослідження.

При існуючому різноманітті наукових розробок щодо дослідження податкового механізму проблематика щодо використання дієвих податкових важелів для забезпечення сталого економічного розвитку залишається досить актуальною та недостатньо вирішеною.

Мета роботи. Метою роботи є поглиблення теоретичних засад податкового механізму та розробка практичних рекомендацій щодо застосування дієвих податкових важелів для забезпечення сталого економічного розвитку держави.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначена послідовність розгляду відповідних **задач**, а саме:

- розрити сутність податкової системи та її особливості;
- розкрити зміст та складові податкового механізму;

- вивчити організаційні засади податкових інструментів та важелів, як регулятори сталого економічного розвитку;
- діагностувати стан податкової системи України;
- здійснити моніторинг застосування податкових важелів;
- оцінити вплив податкових важелів на забезпечення сталого економічного розвитку держави;
- адаптувати зарубіжний досвід щодо застосування податкових важелів у забезпеченні економічного розвитку держави до українських реалій;
- розробити пропозиції щодо напрямків вдосконалення податкового механізму щодо забезпечення регулювання у забезпеченні сталого економічного розвитку України.

Об'єкт дослідження. Процес впливу податкових важелів на забезпечення сталого економічного розвитку.

Предмет дослідження. Економічні відносини що виникають у процесі застосування податкових важелів для забезпечення сталого економічного розвитку держави.

Методи дослідження. Для вивчення теоретичних засад податкового механізму використовувалися історичний, діалектичний та логічний методи наукового пізнання. Для діагностики стану податкової системи метод динамічних порівнянь, графічного зображення кількісних величин, метод економіко-математичного моделювання при здійсненні факторного аналізу.

Інформаційна база. Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти з питань функціонування місцевих та державних бюджетів, наукові публікації та монографічні видання вітчизняних авторів, матеріали науково-практичних конференцій, звіти та аналітичні матеріали Державної казначейської служби України, Державної служби статистики України, Міністерства фінансів України.

Висновки, узагальнення та рекомендації, які надані у дослідженні, можуть бути використані при розробці стратегій та планів сталого розвитку податкового механізму з метою удосконалення податкових важелів, а також стати у нагоді для прийняття управлінських рішень при реалізації соціально-економічних завдань.

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу; трьох розділів; висновків; списку використаних джерел. Обсяг основного змісту роботи складає 97, містить 21 рисунок, таблиць та додатки. Список використаних джерел налічує 83 найменувань на 9 сторінок. Додатки складаються з 1 додатку на 1 сторінку.

Публікації. Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано тези: Тропанець В.І. Податкові важелі забезпечення сталого економічного розвитку держави / В.І. Тропанець // Студентська науково-практична конференція фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету: «Світ фінансів: сучасні виклики», 1-2 листопада 2018 року.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні засади податкового механізму»* розглянуто: податкова система та її функціональні особливості; складові податкового механізму; податкові інструменти та важелі, як регулятори сталого економічного розвитку.

У другому розділі *«аналіз практики застосування податкових важелів економічного зростання в Україні»*

проаналізовано: діагностика стану податкової системи України; моніторинг застосування податкових важелів; оцінка впливу податкових важелів на забезпечення сталого економічного розвитку держави.

У третьому розділі *«Шляхи вдосконалення податкового механізму у контексті застосування податкових важелів»*

запропоновано:

- застосування пільгового оподаткування для стимулюванні інвестицій у капітальні активи, що дозволить підвищити економічний потенціал капіталоемних галузей;

- удосконалити систему надання податкових пільг для малого підприємництва з огляду на використання останніх для здійснення інвестицій у розвиток малих підприємств.

- запровадження диференційованої системи податків на споживання виходячи з принципу справедливості оподаткування для здійснення перерозподілу від багатих до «бідних», що дозволить здійснити оптимізацію податкових надходжень без запровадження пільгового оподаткування.

- звільнення від оподаткування ту частину прибутку, яка реінвестується підприємством у його розвиток;

- надання податкових пільг для розвитку державно-приватного партнерства;

- запроваджувати податкові пільгові преференції з урахуванням стимулюючої функції преференційного оподаткування та посилюючи стимулюючий ефект через застосування бюджетних інвестицій для стартапів, що дозволить перспективі досягти синергетичного ефекту, як економічного, фіскального та соціального характеру.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження зроблено теоретичні висновки та практичні пропозиції, які полягають у наступному:

- 1) Визначено, що податкова система функціонує у наслідок взаємодії усіх її елементів, базуючись на відповідних принципах та мети, яка встановлюється відповідно до економічних цілей держави. Податковий механізм приводить у дію зазначені елементи та відповідно шляхом застосування відповідного інструментарію прискорює, або стримує динамічність податкової системи.

2) Податковий механізм відіграє визначальну роль в економічній системі держави, оскільки завдяки йому можна реально використати податки як фінансовий інструмент та економічний стимул, забезпечувати ефективне функціонування фінансового та господарського механізму у суспільстві. Податковий механізм як інструмент реалізації податкової політики обмежений її принципами і цілями, виконє функції податкового планування, регулювання, контролю. Головною ціллю податкового механізму є побудова такої податкової системи, яка здатна забезпечити виконання податками покладених на них функцій.

3) Ефективна система податкових інструментів та важелів забезпечує сталий розвиток основних напрямів економічної та соціальної діяльності країни, створюючи сприятливі умови. Серед економічних важелів, за допомогою яких держава впливає на ринкову економіку, важливе місце належить податкам. В умовах ринкової економіки будь-яка держава широко використовує податок як певний регулятор впливу на негативні явища ринку. Податки, як і вся податкова система, є могутнім регулятором сталого економічного розвитку.

4) Діагностика стану податкової системи України надає можливість дійти висновку, що в державі діє дворівнева система оподаткування: перший рівень – загальнодержавні податки і збори (обов'язкові платежі), другий – місцеві податки і збори (обов'язкові платежі). У структурі доходів зведеного бюджету переважає доля непрямих податків (ПДВ, акциз та мито) над прямими (НДФО, ППП та інші), таким чином, можна стверджувати що в Україні податки виконують в загальному фінансову функцію, а саме мобілізують кошти для утворення грошових фондів, які забезпечують виконання її функцій. Основними джерелами доходів зведеного бюджету в розрізі податків є НДС, НДФО, ППП та мито, темпи яких мають позитивний характер.

5) Моніторинг застосування податкових важелів показав, що основною метою фінансової політики протягом останніх років є виключно додаткова мобілізація коштів до бюджету. Про це свідчить питома вага податкових надходжень у ВВП країни, що протягом 2014 – 2016 років зросла на 4,6%. Надання податкових пільг спрямоване на вирішення соціальних завдань, стимулювання певних видів економічної діяльності, економічного зростання в окремих галузях. Провівши аналіз виявлено позитивні та негативні ознаки податкових пільг:

- це заохочення участі приватного сектора в соціальних програмах;
- це прийняття рішень приватним сектором, а не урядом;
- пільги є інструментом подолання економічних деформацій, спричинених провалами ринку, його неспроможністю забезпечити ефективний розподіл ресурсів в умовах обмеження конкуренції, зовнішніх ефектів і неповної інформації.

Негативні:

- потенційна неефективність та необ'єктивність, зокрема, ускладнення податкового законодавства;
- функціонування податкових пільг поза межами бюджетної системи;
- створення прогресивнішої системи оподаткування.

6) Економічний зміст розробленої моделі полягає у тому що приріст одної пільги спричиняє зниження ВВП на 8412 грн. Підводячи підсумок проведеного дослідження можна дійти висновку що, необґрунтоване збільшення кількості податкових пільг призводить до зниження економічного потенціалу держави, а від так необхідно має дієвий механізм щодо впровадження податкових пільг для стимулювання економіки.

7) Аналіз зарубіжного досвіду свідчить про те, що для податкової політики розвинутих країн, які мають довгострокові програми розвитку економіки, характерними є такі риси:

- це чітке визначення виявлених проблем в економічному розвитку країни, формулювання цілей та завдань податкової політики та опис податкових інструментів застосування яких сприятиме досягненню поставлених результатів;

- ранжування цілей економічного та соціального розвитку залежно від ступеня їх важливості, акцентування заходів податкової політики держави на найбільш важливих із них;

- узагальнення зарубіжного досвіду реалізації податкових реформ та виявлення найбільш перспективних методів та інструментів, обґрунтування економічних результатів, вигод та втрат для держави і платників від реалізації кожного етапу програми податкового реформування;

- вивчення та урахування результатів оцінки ефективності реалізації типових програм реформування системи оподаткування у минулому;

- аналіз можливих для залучення до процесу реформування методів та інструментів;

- аналіз вихідних умов започаткування проведення податкових реформ;

- прийняття управлінських рішень щодо коригування національної податкової політики з урахуванням національних специфічних умов господарювання та конкретних економічних умов.

8) Проаналізувавши недоліки чинної податкової системи та проблеми, до яких вони призвели, можна виділити основні стратегічні цілі податкової реформи:

1. Зменшення податкового тиску на кінцевих споживачів.

2. Легалізація тіньового сектора.

3. Активізація інвестиційних процесів в економіці.

Пропозиції щодо подолання недоліків в контексті застосування податкових важелів:

- застосування пільгового оподаткування для стимулюванні інвестицій у капітальні активи, що дозволить підвищити економічний потенціал капіталоемних галузей;

- удосконалити систему надання податкових пільг для малого підприємництва з огляду на використання останніх для здійснення інвестицій у розвиток малих підприємств.

- запровадження диференційованої системи податків на споживання виходячи з принципу справедливості оподаткування для здійснення

перерозподілу від багатих до «бідних», що дозволить здійснити оптимізацію податкових надходжень без запровадження пільгового оподаткування.

- звільнення від оподаткування ту частину прибутку, яка реінвестується підприємством у його розвиток;

- Надання податкових пільг для розвитку державно-приватного партнерства;

- запроваджувати податкові пільгові преференції з урахуванням стимулюючої функції преференційного оподаткування та посилюючи стимулюючий ефект через застосування бюджетних інвестицій для стартапів, що дозволить перспективі досягти синергетичного ефекту, як економічного, фіскального та соціального характеру.

АНОТАЦІЯ

Тропанець Володимир Іванович

«Податкові важелі забезпечення сталого економічного розвитку держави» кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 8.07072 Фінанси, банківська справа та страхування за магістерською програмою «Корпоративні фінанси». - Одеський національний економічний університет. - м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес впливу податкових важелів на забезпечення сталого економічного розвитку.

У роботі розглядаються теоретичні засади податкового механізму.

Здійснено аналіз практики застосування податкових важелів на економічне зростання в Україні. Шляхом застосування статистичних методів оцінено вплив податкових важелів на забезпечення сталого економічного розвитку держави.

Запропоновано: переглянути систему податкових пільг з огляду на ефективність їх впливу щодо розвитку того чи іншого виробництва та здійснювати державний моніторинг з огляду на використання вивільнених коштів; зменшення податкового тиску на кінцевих споживачів; ведення прогресивної ставки ПДВ; легалізація тіньового сектору, за допомогою впровадження ефективних податкових важелів; активізація інвестиційних процесів в економіці шляхом диференціації ставок податків залежно від розміру одержаного прибутку та рівня використання прибутку на інвестиційно-виробничі цілі.

Ключові слова: податкова система; податки; податкові важелі.

ABSTRACT

Tropanets V.I.

"Tax levers to ensure sustainable economic development of the state" Qualifying work for obtaining and educational master's degree in the specialty «072 Finance, banking and insurance under the program «corporate finance». - Odessa National Economic University. - Odessa, 2018.

Master's qualification work consists of three sections. Object of research - the process of paying taxes on the steel of economic development.

The paper considers the theoretical foundations of the tax mechanism

The analysis of the practice of applying tax levers on economic growth in Ukraine has been carried out. Applying statistical methods, the influence of tax levers on ensuring sustainable economic development of the state was estimated.

Proposed: the system of tax privileges in view of the effectiveness of their influence on the development of one or another production and to carry out state monitoring in view of the use of the funds released have to be revision ; tax pressure on the end consumer, should be reduced; the progressive VAT rate should be implanted; the shadow sector, through the introduction of effective tax levers should be legalized; to activate investment processes in the economy by differentiating tax rates if an enterprise will be use profit to develop or start up new project.

Key words: the tax system; taxes; tax levers.